

Vlaams
Parlement

ingediend op **633** (2015-2016) – Nr. 1
4 februari 2016 (2015-2016)

Voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet,
Cindy Franssen en Björn Anseeuw

houdende het externe toezicht en
de externe klachtenregeling bij voorzieningen
voor vrijheidsbenemende opvang van
kinderen en jongeren

TOELICHTING

1. Algemeen

Het leven wanneer men van zijn vrijheid is beroofd, verschilt van het leven in vrijheid. Vrijheidsberoving in een instelling is een uitzonderlijke situatie die niet zonder risico's is. Mensen die van hun vrijheid zijn beroofd, zijn constant afhankelijk van het functioneren van andere mensen in een institutioneel strak georganiseerd gezags- en machtskader. Dat is niet anders voor kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren die in dergelijke omstandigheden verkeren, zijn onderworpen aan het binnen de voorzieningen geldende regime en zijn daarmee afhankelijk van de manier waarop daaraan door de voorziening invulling wordt gegeven.¹ Dat noopt wetgevers, ingegeven door bestaande mensenrechten en overeenkomstig vigerende internationale standaarden, tot een bijzondere rechtsbescherming om misbruik, willekeur, vernedering en geweld tegen te gaan of, positief geformuleerd, om een humane, constructieve bejegening te waarborgen.

Dit voorstel van decreet vloeit onder meer voort uit de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Katrien Schryvers, Vera Jans, Cindy Franssen en Sonja Claes over extern toezicht en externe klachtenbehandeling inzake hulp- en dienstverlening aan kinderen en jongeren en hun gezinnen.² Die conceptnota werd vorige legislatuur ingediend op 11 december 2013 en maakte het onderwerp uit van een hoorzitting op 29 januari 2014.³ Het uitgangspunt was om "op decretaal niveau te voorzien in een extern toezicht op de vrijheidsberoving van kinderen en jongeren in de Vlaamse Gemeenschap. Tegelijk en daarmee samenhangend wordt ook voorzien in externe klachtenbehandeling."⁴ De evolutie van de rechtsbescherming van kinderen en jongeren "die van hun vrijheid zijn beroofd en hun gezinnen" werd geschetst. Het is niet evident om het begrip 'vrijheidsbeneming' af te bakenen. De indieners van het voorstel van decreet kiezen voor een pragmatische invulling van het toepassingsgebied. Het voorstel van decreet is "niet ingegeven door de getuigenissen over mistoestanden in het verleden, wel door het al langer bestaande inzicht dat de vraag naar een betere rechtsbescherming van kinderen en jongeren en hun gezinnen ten aanzien van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen ook begrepen moet worden als een vraag naar preventieve rechtsbescherming, zijnde een rechtsbescherming die personen (natuurlijke personen en rechtspersonen) ertoe aanzet om spontaan hun verplichtingen na te komen."⁵

Rechtsbescherming en kwaliteitszorg zijn geen synoniemen. Wel moeten zij gemeen hebben dat zij steeds een perspectief op verbetering inhouden.

De indieners van het voorstel van decreet benadrukken evenwel dat zij het externe toezicht en de externe klachtenregeling niet in de eerste plaats zien of benaderen als een onderdeel van het kwaliteitssysteem van de betrokken voorzieningen, maar

¹ T. Liefwaard, "Beklagrecht voor jongeren in detentie: een gedeelde verantwoordelijkheid", *TJK* 2012, nr. 3, (239) 240.

² *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/1 (<http://docs.vlaamsparlament.be/docs/stukken/2013-2014/g2312-1.pdf>).

³ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2 (<http://docs.vlaamsparlament.be/docs/stukken/2013-2014/g2312-2.pdf>).

⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/1, 5.

⁵ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/1, 13-14. Zie in dat verband G. Loosveldt, "Gebruikersrechten: voorbij de legitieme verwachtingen?", *Tijdschrift voor Welzijnswerk* 2002, nr. 242, 7; G. Loosveldt, "De rechtsbescherming van gebruikers: algemeen waar mogelijk, specifiek indien nodig", in J. Put, V. Verdeyen en G. Loosveldt (eds.), *Gebruikersrechten in de welzijnzorg*, Brugge, die Keure, 2003, 28-29.

wel als een structurele versterking van de rechtsbescherming van de betrokken kinderen en jongeren, overeenkomstig internationale standaarden.⁶

De internationale standaarden inzake extern toezicht en externe klachtenbehandeling inzake vrijheidsberovende opvang van kinderen en jongeren werden eerder beschreven. Het gaat onder meer om de zogenaamde 'Havana Rules' (1990) van de Verenigde Naties, het Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing (2002), de General Comment nr. 10 'Children's rights in juvenile justice' (2007) en de Aanbeveling (2008)¹¹ van de Raad van Europa inzake de Europese regels voor minderjarige delinquenten aan wie sancties of maatregelen worden opgelegd (2008).

– Extern toezicht

De noodzaak van extern toezicht werd recent (2014) nog opgeworpen door de Kinderrechtencoalitie: "De gemeenschapsinstellingen worden momenteel geïnspecteerd door de administratie zelf. Om tot een objectief resultaat te komen is er echter nood aan extern toezicht. Wij pleiten er dan ook voor om een onafhankelijk orgaan in het leven te roepen dat instaat voor extern toezicht op de werking van de gemeenschapsinstellingen."⁷

Dit voorstel van decreet voorziet in een Commissie van toezicht met betrekking tot de vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Met de Commissie van toezicht wordt een nationaal preventiemechanisme in het leven geroepen dat voldoet aan het reeds aangehaalde Facultatief Protocol.⁸ Naast de kinderrechtencommissaris als voorzitter zal deze commissie bestaan uit vrijwilligers-maandcommissarissen (zie commentaar bij de artikelen).

De indieners van dit voorstel van decreet benadrukken dat zij het externe toezicht niet enkel opvatten als een detectie van problemen, maar ook als een mogelijkheid om te rapporteren over positieve ontwikkelingen op het vlak van bejegening binnen een voorziening.

– Externe klachtenregeling

In het voorstel van decreet wordt in een externe klachtenregeling voorzien met een rol voor de maandcommissaris van de Commissie van toezicht en een beter bereik op het vlak van klachten van het Kinderrechtencommissariaat.

De indieners van dit voorstel van decreet benadrukken dat de beoogde externe klachtenregeling geen voorwendsel mag zijn om intern niet te (blijven) werken aan een cultuur waarin problemen, conflicten of klachten bespreekbaar worden gesteld in de dagelijkse relaties tussen cliënten en hun begeleiders of opvoeders of op een hoger niveau (directie). In die zin maakt een externe klachtenregeling een interne klachtenregeling, die onderdeel is van het kwaliteitssysteem, niet overbodig.

– Aanpassing van bestaande decreten

Het voorstel van decreet voorziet ook in een aanpassing van bestaande decreten (cf. infra):

⁶ De kinderrechtencommissaris geeft aan dat het klachtrecht niet enkel een 'feedbackinstrument' voor de overheid is ('bestuurslogica'), maar ook een vorm van 'jongerenrechtsbescherming': *Parl. St. VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 5.*

⁷ Kinderrechtencoalitie, *Standpunt Kinderrechtencoalitie – Vrijheidsbeperking en vrijheidsberoving van minderjarigen*, 2014, 4.

⁸ *Parl. St. VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/1, 28 en volgende.*

- het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris;
- het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp;
- het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

2. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

- Begrippen 'Kinderrechtencommissariaat' en 'kinderrechtencommissaris'

Met de begrippen 'Kinderrechtencommissariaat' (1°) en 'kinderrechtencommissaris' (2°) wordt verwezen naar het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris. Het Kinderrechtencommissariaat is een parlementaire instelling ('aan het parlement verbonden instelling', in de zin van het Reglement van het Vlaams Parlement).

- Voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren

In punt 3° wordt gedefinieerd wat onder voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren moet worden verstaan voor de toepassing van dit decreet. Er wordt gekozen voor het begrip 'vrijheidsbeneming', niet om de realiteit van vrijheidsberoving te verdoezelen, wel om een al te enge invulling te vermijden. 'Vrijheidsbenemende opvang' wordt pragmatisch benaderd en ingevuld.

De indieners van het voorstel van decreet beseffen dat de benaming 'opvang' vragen kan oproepen, tenminste als het begrip 'eng' wordt gelezen. Uiteraard zorgen de hulpverleners in die voorzieningen voor meer dan enkel het 'opvangen' van kinderen en jongeren, zoals kindbegeleiders in de kinderopvang uiteraard ook veel meer doen dan het louter 'opvangen' van kinderen (cf. pedagogische en sociale functie van kinderopvang).⁹

Wat verstaan de indieners van het voorstel van decreet onder 'voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren'? Er wordt gekozen voor een limitatieve opsomming in het volle besef dat de lijst zeker vatbaar is voor uitbreiding (cf. infra). De indieners van dit voorstel van decreet geven zich ook rekenschap van de noodzaak om de Commissie van toezicht gaandeweg in haar rol en draagkracht te laten groeien. Dat maakt dat rechtseconomische keuzes worden gemaakt op het vlak van het toepassingsgebied.

1. Het gaat in de eerste plaats om de gemeenschapsinstellingen:

- de gemeenschapsinstelling De Kempen met zetel in Mol (samengesteld uit de opvoedingsafdelingen De Hutten in Mol en De Markt in Mol);
- de gemeenschapsinstelling De Zande met zetel in Ruiselede (samengesteld uit de opvoedingsafdelingen 'Ruiselede', 'Beernem' en sinds 1 juli 2015 'Wingene'¹⁰).

De gemeenschapsinstellingen worden thans decretaal eerder vaag genormeerd met het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand. In de toekomst

⁹ Het jaarverslag 2014 van Jongerenwelzijn maakt gewag van 'beveiligde opvang' (p. 28).

¹⁰ http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/assets/docs/persberichten/2015/2015-04-03_persbericht-uitbreiding-GI.pdf.

zal worden gewerkt aan een meer omstandige decretale regeling. Op 13 januari 2015 stelde de bevoegde minister overigens in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin "dat we naar een decreet zullen moeten gaan over de werking van onze gemeenschapsinstellingen, al was het maar om Everberg en Tongeren op een of andere manier te integreren in een globaal verhaal".¹¹

Artikel 47 van het decreet van 7 maart 2008 bepaalt:

"§1. De Vlaamse Regering richt gemeenschapsinstellingen op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling.

§2. De gemeenschapsinstellingen zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met:

- 1° het uitvoeren van opdrachten, als vermeld in artikel 48, §1, eerste lid, 8°, 9°, 11° en 12°, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 2° het uitvoeren van opdrachten inzake opvang, oriëntatie, observatie en residentiële begeleiding, bepaald in een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd."

De gemeenschapsinstellingen richten zich niet enkel tot jeugddelinquenten. Het externe toezicht en de externe klachtenbehandeling die hier beoogd worden, zullen betrekking hebben op de gemeenschapsinstellingen, ongeacht of het om kinderen en jongeren gaat in een zogenaamde VOS (verontrustende situatie), dan wel om zogenaamde MOF-ers (als misdrijf omschreven feit).¹²

In het aanbod van de gemeenschapsinstellingen wordt een onderscheid gemaakt tussen 'open' en 'gesloten' regimes. In tegenstelling tot wat de benaming laat vermoeden, beschouwen wij de plaatsing van een jongere in een open opvoedingsafdeling ook als vrijheidsbenemende opvang.¹³ De heer Christian Denoyelle, jeugdrechter in Antwerpen, zei hierover op de hoorzitting van 21 april 2015 over de uitvoering van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp: "Officieel zijn er nog altijd open en gesloten gemeenschapsinstellingen. Enkel de hoogte van de omheining verschilt. Het feit dat er in de gesloten afdeling van Mol dan open plaatsen zijn, omdat er gewerkt wordt in de open afdeling, is een heikel punt. Waar er sprake is van een zes meter hoge omheining en men niet kan gaan en staan waar men wil, is er sprake van ingeslotenheid en vrijheidsberoving. Dat moet een rechter zien. Het is een principieel probleem."

Het aantal unieke jongeren in een gemeenschapsinstelling in 2014 bedroeg 1102.¹⁴ De gemiddelde verblijfsduur van de beëindigde opnames, exclusief zogenaamde 'time-outs', bedroeg in 2014:

- 138 dagen voor zowel De Hutten als De Markt in Mol;
- 149 dagen voor de opvoedingsafdeling Ruiselede;
- 129 dagen voor de opvoedingsafdeling Beernem.¹⁵

¹¹ http://docs.vlaamsparlament.be/docs/handelingen_commissies/2014-2015/comm-WEL-20150113-946414.pdf, p. 48.

¹² Parl.St. VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/1, 34-39. In 2011 was de verdeling inzake plaatsingsgronden 36,82% problematische opvoedingssituatie (POS) (nu VOS) en 63,18% (MOF).

¹³ Parl.St. VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/1, 39. Op de website van Jongerenwelzijn (www.jongerenwelzijn.be) leze men: "Een gemeenschapsinstelling kan een open of een gesloten karakter hebben. In de open setting is iets meer vrijheid dan in de gesloten afdeling, en is het toezicht iets minder strikt. Activiteiten buiten de instelling zullen sneller toegestaan worden voor jongeren in een open regime. Ongeacht het feit of een jongere in een open of gesloten afdeling verblijft, speelt het leven van de jongere zich vooral binnen de instelling af."

¹⁴ Jongerenwelzijn, *Jaarverslag 2014*, Brussel, 2015, 29.

¹⁵ Jongerenwelzijn, *Jaarverslag 2014*, Brussel, 2015, 29.

Merk op dat in gemeenschapsinstellingen niet enkel minderjarigen verblijven (cf. infra).

2. Drie 'afdelingen van organisaties voor de bijzondere jeugdzorg' worden eveneens als voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren aangewezen. Het gaat om de volgende afdelingen:

- 'Proeftuin De Overstap' (Samberstraat 44, 2060 Antwerpen) als afdeling van vzw Vereniging voor Jeugdbijstand Wingerdbloei;¹⁶
- De Switch (Werchtersesteenweg 179, 3130 Begijnendijk) als afdeling van De Wissel;¹⁷
- Proeftuin JEZ11 (Poperingseweg 28c, 8900 Ieper) als afdeling van de Vereniging Ons Tehuis voor Zuid-West-Vlaanderen.¹⁸

Er werd voor dit voorstel van decreet gezocht naar een logistiek correcte verwijzing naar deze afdelingen. Die werd gevonden in het besluit van de administrateur-generaal van 19 januari 2015 tot erkenning en wijziging van de erkenning van organisaties voor bijzondere jeugdzorg.¹⁹

Het begrip 'afdeling van een organisatie voor bijzondere jeugdzorg' is een juridische categorie.

De drie afdelingen gaan terug op het Globaal Plan Jeugdzorg van voormalig minister Vervotte van 2006, waarin vastgesteld werd dat "[i]n tegenstelling tot de ons omringende landen, [...] in Vlaanderen de gesloten opvang [gebeurt] binnen gemeenschapsinstellingen. Het creëren van de proeftuin bij private hulpaanbieders moet de opvang van delictplegers mee op andere sporen zetten."²⁰

¹⁶ Zie www.wingerdbloei.be.

¹⁷ Op de website van De Wissel (www.wissel.be/site/index.php/afdelingen/de-switch) wordt verwezen naar een rondzendbrief van 30 juni 2008 van de toenmalige minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met een oproep voor twee proeftuinprojecten voor meisjes: "Deze proeftuin moet tot doel hebben om ondermeer de doelgroep van meisjes, die momenteel omwille van zeer ernstige problematische opvoedingssituaties geplaatst worden in de gemeenschapsinstelling van Beernem, een waardig alternatief aanbod te verlenen waarbij ook de beslotenheid van het hulpaanbod een cruciaal kenmerk uitmaakt. [...] Een intensief gestructureerde fase is nodig voor deze doelgroep om een tijdelijke, soms acute nood aan veiligheid te garanderen" (www.wissel.be/pdf/080630_omzend-brief_proeftuin.pdf).

¹⁸ Zie www.votjeugdhulp.be/voorstelling-JEZ11: "JEZ11 is een proeftuin dat 10 meisjes begeleidt tussen de 12 en 18 jaar met een ernstige problematische opvoedingssituatie en waarbij delictgedrag symptomatisch op de voorgrond treedt. JEZ11 bevindt zich op de grens tussen een open voorziening en de gemeenschapsinstelling. Er is nood aan intensieve begeleiding en behandeling, zonder dat er nood is aan maatschappelijke beveiliging. JEZ11 biedt een trajectmatig begeleidingsaanbod aan van zes maanden. Dit is éénmalig gemotiveerd verlengbaar met nog eens 6 maanden. Het gespecialiseerd hulpverleningsaanbod van JEZ11 streeft volgende mogelijke finaliteiten na: doorstroom naar de reguliere hulpverlening, heropname in de context of opname in een herontdekte context, en vorm van begeleid zelfstandig wonen."

¹⁹ BS 12 februari 2015.

²⁰ Onder doelstelling 22 van dit plan lezen we: "We zetten het proefproject 'proeftuinmodel' op in het private aanbod, voor een gepaste begeleiding en behandeling van delictplegers. In tegenstelling tot de ons omringende landen, gebeurt in Vlaanderen de gesloten opvang binnen gemeenschapsinstellingen. Het creëren van de proeftuin bij private hulpaanbieders moet de opvang van delictplegers mee op andere sporen zetten. Deze proeftuin wil binnen het private aanbod een effectief hulpverleningsprogramma ontwikkelen in de aanpak van delictplegers (geen veelplegers). Dit programma heeft als doel de jongeren zo maximaal mogelijk te reintegreren in de maatschappij. Het hulpverleningstraject start met een gestructureerde residentiële fase, die systematisch overgaat naar semi-residentieel en ambulant werken. Hierbij wordt gezocht naar samenwerking met lokale actoren uit het domein van onderwijs, vrije tijd en werk. De doelgroep wordt eenduidig omschreven in functie van het optimaliseren van de instroom en deze toeleiding dient nauwgezet bewaakt te worden. Het programma moet beantwoorden aan de vooropgestelde werkprincipes en moet een krachtige behandelingsfunctie ontwikkelen. Aan deze proeftuin zal uiteraard ook een follow-up onderzoek naar effectiviteit gekoppeld worden. We willen 2 proeftuinmodellen opzetten, waaronder één voor jongens en één voor meisjes."

Gesloten/besloten opvang door privaatrechtelijke initiatiefnemers is onder meer wettelijk geregeld in Nederland. Dat aanbod wordt 'Jeugdzorgplus' genoemd.²¹ In de memorie van toelichting van de Nederlandse Jeugdwet wordt 'gesloten jeugdhulp' als volgt omschreven: "Wanneer een jeugdige kampt met ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen die zijn ontwikkeling naar volwassenheid ernstig belemmeren, zal doorgaans een intensieve vorm van jeugdhulp met verblijf nodig zijn om hem in staat te stellen gezond en veilig op te groeien naar zelfstandigheid, voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren. Wanneer de jeugdige zich aan de jeugdhulp die hij nodig heeft, onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken, kan gesloten jeugdhulp ingezet worden. Dit is een zware en intensieve vorm van gespecialiseerde jeugdhulp waarbij de vrijheden van de jeugdige kunnen worden ingeperkt, om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt of onttrokken wordt aan de hulp die hij nodig heeft. Gesloten jeugdhulp heeft als doel jeugdigen met ernstige gedragsproblemen te behandelen en een dusdanige gedragsverandering te bewerkstelligen dat deze jeugdigen weer kunnen participeren in de maatschappij. De jeugdige wordt daartoe opgenomen in een gesloten accommodatie."²²

Merk op dat de drie afdelingen van organisaties voor de bijzondere jeugdzorg die onder het toepassingsgebied van dit voorstel van decreet vallen, niet enkel een residentiële werking hebben. De indieners kiezen er bewust voor om het toepassingsgebied niet enkel te beperken tot die residentiële werking, zij het dat de maandcommissarissen van de Commissie van toezicht de facto enkel actief zullen zijn in de voorziening, in situ.

3. Ook op De Grubbe in Everberg is dit voorstel van decreet van toepassing. De indieners van dit voorstel van decreet stellen vast dat het intern verzelfstandigd agentschap Jongerenwelzijn De Grubbe te Everberg al beschouwt als een gemeenschapsinstelling.²³

De correcte juridische omschrijving van De Grubbe in Everberg is vandaag evenwel nog steeds "het Centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd als bedoeld in artikel 2 van de wet van 2 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd". Tot op vandaag werd de wet van 2 maart 2002 nog niet opgeheven, waardoor een aparte vermelding in dit voorstel van decreet alsnog aanbevelenswaardig is.

4. Het gesloten centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd als bedoeld in het koninklijk besluit van 12 november 2009 tot oprichting van een gesloten federaal centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, valt eveneens onder het personeel toepassingsgebied van dit voorstel van decreet. Het gaat om het detentiecentrum De Wijngaard in Tongeren, dat gekenmerkt wordt door een hybride structuur van zowel Vlaamse voorziening als federale strafinrichting. Het voorstel van decreet kan bevoegdheidsrechtelijk geen betrekking hebben op dat laatste.

In de praktijk wordt aldus een dubbel gebruik gemaakt van de infrastructuur in Tongeren: één sectie wordt uitgebaat voor de jongeren waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, de andere sectie wordt uitgebaat door de federale overheid voor de aldaar verblijvende 'federale' gedetineerden, de zogenaamde primodelinquenten.

²¹ www.jeugdzorgplus.jeugdzorgnederland.nl/UserFiles/factsheets/VNG%20factsheet/digitale-factsheet-JzPlus-10-6-2015.pdf.

²² www.jeugdzorgplus.jeugdzorgnederland.nl/UserFiles/factsheets/VNG%20factsheet/digitale-factsheet-JzPlus-10-6-2015.pdf.

²³ <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/jeugdhulp/publieke-jeugdinstanties/gemeenschapsinstellingen/>.

Voor de sectie die wordt uitgebaat voor de jongeren waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, moeten twee groepen worden onderscheiden:

- 1) aan het detentiecentrum in Tongeren worden de in artikel 606 van het Wetboek van Strafvordering bedoelde personen van het mannelijk geslacht toevertrouwd vanaf de leeftijd van 16 jaar. Het gaat om de uit handen gegeven jongeren zoals bepaald is in artikel 57bis van de Jeugdbeschermingswet.²⁴ Dat kunnen dus ook meerderjarigen zijn;
- 2) in dit detentiecentrum kunnen ook minderjarigen vanaf 16 jaar worden geplaatst overeenkomstig de wet van 1 maart 2002 (cf. supra).

Vandaag kent het hybride centrum in Tongeren een capaciteit van 25 federale gedetineerden en 15 uit handen gegeven jongeren waarvoor Vlaanderen bevoegd is. In het 'Protocolakkoord betreffende de gesloten jeugdinstelling in Tongeren' werd overeengekomen dat de federale gedetineerden in de gesloten instelling te Tongeren aanwezig mogen blijven zolang dit om capaciteitsredenen binnen de federale gevangenissen noodzakelijk is, tot bij de volledige ingebruikname van de gevangenis in Haren en ten laatste tot 31 december 2018. Dat is ook de uiterste datum voor het vertrek van het federale personeel.

Het centrum in Tongeren werd destijds geopend in het voormalige arresthuis van Tongeren, dat in 2005 werd gesloten. Drie jaar later werd het gebouw opnieuw in gebruik genomen als een 'jeugdgevangenis'. De indieners van dit voorstel van decreet wijzen – in navolging van de kinderrechtencommissaris – op de infrastructurele manco's van De Wijngaard in Tongeren. De decreetgever zal bij de invulling van de Vlaamse bevoegdheid op het vlak van het jeugddelinquentierecht deze legislatuur ook een keuze moeten maken met betrekking tot het centrum in Tongeren. In de gegeven situatie is het voor de indieners van dit voorstel van decreet wenselijk de sectie van het gesloten centrum in Tongeren, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd²⁵ is, zonder voorafname op de toekomst, onder het toepassingsgebied van het voorstel van decreet te brengen. Mocht na verloop van tijd een verandering optreden in het juridische statuut van dat centrum, dan kan dat eenvoudig worden verholpen in het voorliggende decreet.

Het voorstel van decreet bepaalt dat de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren aanbevelingen kan doen bij het Vlaams Parlement om de definitie van voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren te verruimen (zie artikel 4, §7, derde lid).

De indieners van het voorstel van decreet beseffen dat dat zeker aan de orde is voor bepaalde voorzieningen voor geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren.²⁶ In de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Katrien Schryvers en anderen werd dat uitdrukkelijk opgenomen. De beoogde voorzieningen worden thans genoemd in de ziekenhuisnormering. Daarbij moet worden gedacht aan de diensten neuropsychiatrie voor kinderen (K-diensten) en de diensten voor intensieve

²⁴ Het samenwerkingsakkoord betreffende de tenlasteneming van de uit handen gegeven jongeren was op 18 mei 2015 nog niet afgerond: schriftelijke vraag nr. 600 van Lorin Parys van 24 april 2015 aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

²⁵ Met een (federaal) ministerieel besluit van 5 november 2012 werd bepaald dat een commissie van toezicht moet worden opgericht bij het gesloten federaal centrum in Tongeren: artikel 2 ministerieel besluit van 5 november 2012 inzake de Commissies van Toezicht te Tongeren en te Saint-Hubert, *Belgisch Staatsblad* van 13 november 2012.

²⁶ De noodzaak van extern toezicht in de residentiële geestelijke gezondheidszorg met een grote regemaat aan toezicht ter plaatse, niet op de medische beroepsuitoefening in strikte zin maar op de begeleiding van kinderen en jongeren in ruime zin, wordt onder meer geïllustreerd met de vragen om uitleg aan minister Vandeurzen van 9 juni 2015 over de isolatie van jongeren en het uitwerken van een kader daarvoor (Katrien Schryvers), over het aangekondigde onderzoek van de Zorginspectie in het Psychiatrisch Centrum Dr. Guislain – Fioretti (Björn Anseeuw), over het gebruik van medicatie en isolatie in de kinderpsychiatrie (Freya Van den Bossche).

behandeling van psychiatrische patiënten als bedoeld in artikel 2, bijlage 17 en bijlage 21, van het koninklijk besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd. Dat geldt des te meer voor de diensten voor neuropsychiatrie voor observatie en behandeling (A-diensten) en voor de diensten voor neuropsychiatrische behandeling (T-diensten), waarin minderjarigen worden opgenomen.

Het externe toezicht zal uiteraard geen betrekking hebben op de medische beroepsuitoefening in strikte zin maar wel op de bejegening van kinderen en jongeren in ruime zin.

Om bevoegdheidsrechtelijke overwegingen zullen die ziekenhuisdiensten pas in een tweede fase onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling worden gebracht. Ervan uitgaande dat het mandaat van de beoogde Commissie van toezicht ten aanzien van die voorzieningen niet onder de organieke wetgeving valt in de zin van artikel 5, §1, I, 1), a), van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI) en ook geen betrekking zal hebben op de medische beroepsuitoefening, en voor zover ingegrepen zou worden op de erkenningsnormen van die ziekenhuisdiensten, gelden procedures zoals vastgelegd in artikel 5, §1, I, derde tot en met zesde lid, BWHI.²⁷ De indieners van het voorstel van decreet maken die keuze vanuit hun overtuiging om de Commissie van toezicht zo snel mogelijk te kunnen operationaliseren.

De verruiming van de definitie van voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren zal ook noodzakelijk zijn wanneer het aangekondigde gesloten oriëntatiecentrum dat zal zorgen voor "een gedragen multidisciplinaire indicatiestelling en diagnostiek waarvan risico- en zorgtaxatie een belangrijk onderdeel is"²⁸ buiten het begrip 'gemeenschapsinstelling' als bedoeld in artikel 47 van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand zou staan. In de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2015-2016 lezen we dat de bevoegde minister de mogelijkheid onderzoekt om Everberg om te vormen tot een multifunctioneel oriëntatiecentrum.²⁹

Hierboven werd al gewezen op de noodzaak om de Commissie van toezicht gaandeweg in haar rol en draagkracht te laten groeien. Een uitbreiding van het toepassingsgebied hangt daarmee samen. Dat betekent dat ook de opvang van GES+-jongeren mogelijk onder het toepassingsgebied van dit decreet zal worden

²⁷ "Elk voorontwerp of voorstel van decreet, elk amendement op een ontwerp of voorstel van decreet, evenals ieder ontwerp van besluit van een gemeenschap met als doel om de erkenningsnormen van ziekenhuizen, ziekenhuisdiensten, zorgprogramma's en ziekenhuisfuncties vast te leggen, wordt voor verslag voorgelegd aan de algemene vergadering van het Rekenhof zodat zij de gevolgen op korte en lange termijn op de begroting van de federale overheid en van de sociale zekerheid evalueert. Dit verslag wordt ook overgemaakt aan de federale regering evenals aan alle gemeenschapsregeringen. Na verplicht advies te hebben ingewonnen van het Rijksinstituut voor ziekte en invaliditeitsverzekering en de bevoegde administratie van de betrokken gemeenschap en na, in voorkomend geval, het facultatief advies te hebben ingewonnen van het Federaal Kenniscentrum voor de gezondheidszorg, brengt de algemene vergadering van het Rekenhof binnen de twee maanden na de ontvangst van het voorontwerp, het voorstel, het amendement of het ontwerp een omstandig verslag uit met betrekking tot de gevolgen van deze normen, op korte en lange termijn, op de begroting van de federale overheid en van de sociale zekerheid. Deze termijn kan met één maand worden verlengd."

²⁸ Jongerenwelzijn, Jaarverslag 2014, Brussel, 2015, 9: "Een selectievere toegang tot de gemeenschapsinstellingen en een meer divers aanbod vraagt een duidelijke screening en toewijzing aan één of meer hulpverleningsmodules. Daarom zal Jongerenwelzijn een gesloten oriëntatiecentrum oprichten en investeren in een gedragen multidisciplinaire indicatiestelling en diagnostiek waarvan risico- en zorgtaxatie een belangrijk onderdeel is."

²⁹ Parl.St. VI.Parl. 2015-16 nr. 506/1, 41.

gebracht.³⁰ Een eventuele verdere uitbreiding naar voorzieningen die ressorteren onder het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), kan op termijn worden overwogen. Daarvoor is alleszins nog verder onderzoek nodig naar de vrijheidsbenemende maatregelen binnen de sector.

– Kinderen en jongeren

De indieners van dit voorstel van decreet kiezen voor 'kinderen en jongeren' in het begrip 'voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren'. De voorzieningen die onder het toepassingsgebied van dit voorstel van decreet vallen, vangen immers ook meerderjarige jongeren op, waardoor een verwijzing naar minderjarigen niet volstaat. Het lijkt de indieners niet wenselijk om de bejegening van de meerderjarige jongeren in die voorzieningen niet te laten onderwerpen aan het toezicht door de op te richten Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

– Zorginspectie

In punt 4° wordt 'Zorginspectie' juridisch omschreven. De Zorginspectie is niet langer een intern verzelfstandigd agentschap, maar werd recent ondergebracht bij het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Die recente wijziging maakt nog meer duidelijk dat de beoogde Commissie van toezicht niet ingebed kan worden bij Zorginspectie, wil zij voldoen aan de internationale standaarden inzake onafhankelijkheid, standaarden die het voorstel van decreet wil respecteren.

Merk op dat het voorstel van decreet niet ingaat tegen artikel 87, §1, BWHI, op grond waarvan het uitsluitend aan de Vlaamse Regering toekomt om de werking en organisatie van haar diensten te regelen. Met de verwijzing naar de 'Zorginspectie' wordt enkel een door de Vlaamse Regering ingestelde regeling bevestigd.³¹

Dit voorstel van decreet doet ook geen afbreuk aan de opdracht van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, afdeling Zorginspectie, dat zijn volheid van bevoegdheid behoudt. Op de hoorzitting van 29 januari 2014 in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin stelde de vertegenwoordiger van de Zorginspectie dat de Zorginspectie "tevreden is dat de conceptnota bevestigt dat het agentschap Zorginspectie in alle geledingen van de jeugdhulpverlening zijn controletaak kan uitoefenen".³²

De indieners van dit voorstel van decreet benadrukken dat de werking van de Commissie van toezicht in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, afdeling Zorginspectie, er niet van ontslaat om haar rol te blijven vervullen.

³⁰ GES+-jongeren zijn jongeren met zeer ernstige gedrags- en emotionele stoornissen. Zij kunnen niet terecht in een 'gewone' setting voor jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen. Zowel qua begeleidend personeel als qua infrastructuur moet de setting aangepast zijn aan de specifieke ondersteuningsvragen van die jongeren. Het kan gaan om jongeren die naast de GES+-problematiek wel of geen andere beperking hebben. Afhankelijk van het niveau van verstandelijk functioneren, zal een andere aanpak noodzakelijk zijn: schriftelijke vraag nr. 457 van Katrien Schryvers van 2 september 2011 aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

³¹ De Raad van State stelde reeds meermaals dat artikel 87, §1, Bijzondere Wet Hervorming Instellingen "eraan in de weg [staat] dat de decreetgever zich inlaat met de organisatie en werking van de diensten van de regering. Het komt de decreetgever met andere woorden niet toe om taken op te dragen aan bepaalde diensten van de regering en zodoende in te grijpen in de organisatie en de werking van die diensten" (advies van de Raad van State nr. 43.835/1 van 20 december 2007 bij het voorontwerp van decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl. 2007-08, nr. 1578/1, 76).

³² *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 13.

Het is niet de bedoeling dat de Commissie van toezicht met haar volledige samenstelling plaatsbezoeken aflegt, hoewel zij kan beslissen om verscheidene maandcommissarissen af te vaardigen naar een voorziening (bijvoorbeeld twee maandcommissarissen van verschillend geslacht). Daarmee komen de indieners tegemoet aan de opmerking van de Zorginspectie die een overlap met haar visitatieopdracht wilde vermijden.³³

De Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren zal onder meer rapporteren aan deze afdeling binnen het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (zie artikel 4, §6, 2°, c)), uiteraard niet vanuit een ondergeschikte positie, maar wel om deze afdeling binnen het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin nog meer in staat te stellen haar opdracht te vervullen. De Commissie van toezicht heeft onder meer als voordeel dat zij minstens maandelijks fysiek aanwezig moet zijn in de voorzieningen die onder het toepassingsgebied van dit voorstel van decreet vallen.

Artikel 3

De indieners van het voorstel van decreet vertrouwen het externe toezicht toe aan een commissie, met name de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Zij wordt ingesteld 'bij' het Kinderrechtencommissariaat (KRC). De aanduiding 'bij' wijst erop dat er geen nieuwe paraparlementaire instelling in het leven wordt geroepen. Er werd gezocht naar een budgettair en praktisch haalbare formule voor extern toezicht en externe klachtenregeling bij de genoemde voorzieningen met betrekking tot vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, een formule die voldoet aan internationale standaarden. De Commissie van toezicht maakt organiek deel uit van de paraparlementaire instelling Kinderrechtencommissariaat, waardoor de commissie ook het voordeel van de onafhankelijkheid van het Kinderrechtencommissariaat geniet. De organieke inbedding van de Commissie van toezicht maakt dat het enkel het Vlaams Parlement, en niet de uitvoerende macht, toekomt om de rechtsregels te bepalen die van toepassing zijn op de Commissie van toezicht.

De aanduiding 'bij' is ook de uitdrukking van de volgende bepalingen:

- de kinderrechtencommissaris is de voorzitter van de Commissie van toezicht;
- de aanstelling van een maandcommissaris (cf. infra) door het Vlaams Parlement gebeurt na een voordracht door de kinderrechtencommissaris;
- het jaarlijkse begrotingsvoorstel van de kinderrechtencommissaris aan het Vlaams Parlement voor de begroting van het Kinderrechtencommissariaat moet ook de inkomsten en uitgaven voor de Commissie van toezicht begroten;
- de kinderrechtencommissaris legt een voorstel van huishoudelijk reglement van de Commissie van toezicht ter goedkeuring aan het Vlaams Parlement voor;
- de kinderrechtencommissaris stuurt als voorzitter van de Commissie van toezicht het secretariaat van de Commissie van toezicht aan.

De indieners van dit voorstel van decreet vinden steun voor hun benadering in de woorden van de administrateur-generaal van Jongerenwelzijn tijdens de hoorzitting van 29 januari 2014 in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Die "beaamt dat de maandcommissaris niet in de voorziening geïntegreerd wordt, maar hij moet er wel perfect de weg kennen en alle betrokkenen rechtstreeks kunnen aanspreken. Dat het KRC onder de wetgevende macht valt heeft het voordeel van de eenheid van structuur en organisatie, en de onafhankelijkheid. De bekendheid en de uitstraling van het KRC bevorderen daarenboven de toegankelijkheid."³⁴ De indieners stellen dat inderdaad voorop maar benadrukken dat naar hun mening

³³ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 13.

³⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 13.

de maandcommissarissen in alle onafhankelijkheid moeten kunnen optreden. Het losstaan van de institutionele praktijk en de mogelijke gewenning daaraan vinden de indieners ter zake van groot belang.

Artikel 4

Het voorstel van decreet formuleert zeven opdrachten voor de Commissie van toezicht. Die opdrachten moet zij in volle onafhankelijkheid uitvoeren. In paragraaf 1 worden de opdrachten in het algemeen geformuleerd. Zij worden meer geconcretiseerd in de daaropvolgende paragrafen.

(1) Toezicht

De Commissie van toezicht moet in de eerste plaats toezien op de bejegening in ruime zin van kinderen en jongeren in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Dat toezicht moet ter plaatse worden uitgeoefend door een persoon die de voorziening minstens maandelijks onaangekondigd bezoekt. Die persoon wordt maandcommissaris genoemd (§2).

Het gaat om toezicht op de 'bejegening' van de betrokken kinderen en jongeren. De indieners kiezen voor een zeer generiek begrip zonder precieze, afgebakende juridische inhoud. Het vastleggen van een alomvattend geheel van rechtsregels die het reilen en zeilen in dergelijke voorzieningen bepalen en waaraan de Commissie van toezicht haar toezicht zou moeten ophangen, is geen optie. De Commissie van toezicht kan in dat verband wel onder meer de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat ter harte nemen, vooral de adviezen uit het rapport 'Binnen(ste)buiten – Rechtswaarborgen voor minderjarigen in detentie doorgelicht' (2010).³⁵

Het voorstel van decreet geeft aan dat het gaat om de bejegening in ruime zin. Zo valt bijvoorbeeld ook het politieel optreden dat eventueel gepaard ging met de opname zélf in de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang, onder 'bejegening' in de zin van voorstel van decreet. In de mate dat de voorziening daarin zelf geen aandeel heeft zal de Commissie van toezicht evenwel niet kunnen bemiddelen bij grieven daaromtrent. Het voordeel van het capteren van signalen blijft evenwel overeind.

Tijdens de hoorzitting van 29 januari 2014 merkte voormalig parlementslid Vogels op dat "de conceptnota [uitgaat] van het kind en de jongere, maar [...] de ouders er geen plaats in [krijgen]".³⁶ De eerste vaststelling klopt: de bejegening van de betrokken kinderen en jongeren staat inderdaad centraal. De indieners van het voorstel van decreet gaan er evenwel ook van uit dat de wijze waarop ouders (en andere naasten) worden bejegend door de betrokken voorzieningen (bijvoorbeeld bezoekfaciliteiten en informatieverstrekking), niet losstaat van de bejegening van de minderjarigen en in die zin ook mee het voorwerp van het externe toezicht uitmaakt.

Bovendien zijn de bepalingen inzake de externe klachtenregeling ondubbelzinnig: ook ouders en andere naasten van de betrokken kinderen en jongeren kunnen zich richten tot de maandcommissaris van de Commissie van toezicht (cf. infra).

De indieners van het voorstel van decreet geven aan dat de maandcommissarissen de eerbiediging van de rechten van minderjarigen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en het Rechtspositiedecreet onder meer

³⁵ www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/dossier_detentie_binnenste_buiten_04_2010.pdf.

³⁶ *Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 12.

als maatstaf moeten nemen bij het toezicht houden op de bejegening van de betrokken kinderen en jongeren. Een reductionisme waarbij het (formeel) naleven van wetgeving meteen ook een correcte bejegening oplevert is evenwel niet aan de indieners van dit voorstel van decreet besteed.

Het voorstel van decreet gaat ervan uit dat het toezicht op de bejegening enkel effectief kan zijn als de personen die de functie van maandcommissaris uitoefenen, voldoende vertrouwenwekkend zijn. Cachet vzw merkte in dat verband terecht op: "Een maandcommissaris die één keer per maand langskomt en dan in een bureautje gaat zitten, zal bij jongeren de indruk wekken onder één hoedje te spelen met de opvoeders. Het is beter dat hij in de leefgroep aan de slag gaat met de jongeren."³⁷

(2) Kennis nemen van grieven

Een tweede opdracht van de Commissie van toezicht bestaat erin kennis te nemen van grieven over de bejegening van een of meer betrokken kinderen en jongeren. Een grief kan mondeling, schriftelijk of digitaal geuit worden ten aanzien van de betrokken maandcommissaris. De formulering laat open wie die grieven kan uiten. Het voorstel van decreet is hier dan ook niet beperkend. Een grief kan geuit worden door een of meer kinderen en jongeren in de betrokken voorzieningen, maar evengoed ook door andere personen (bijvoorbeeld een personeelslid), voor zover de grief betrekking heeft op de bejegening van de kinderen en jongeren. Een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren moet een vlot bereikbare en gesloten bus ter beschikking stellen van de kinderen en jongeren die enkel geopend mag worden door een maandcommissaris (§3).

Op de hoorzitting van 29 januari 2014 werd door Cachet vzw een goede inkijk gegeven in mogelijke grieven. De conflicten met een begeleider in een leefgroep escaleren vaak in conflicten met het hele team. Daarbij is er de ervaring dat het team dan meestal de kant van de begeleider kiest. Het gaat ook over conflicten met andere bewoners, de veiligheid in de leefomgeving of de privacy. Cachet vzw geeft in dat verband enkele voorbeelden: het doorzoeken van de kamer van een jongere en meenemen van het dagboek van de jongere en het volgen van conversaties op sociale media door opvoeders. Ook wordt gewezen op absurde 'regels' in de ogen van de jongeren zoals het moeten innemen van een vaste plaats aan tafel of geen televisie mogen kijken onder een dekentje. Soms wordt het zakgeld ingehouden. Ook de kwaliteit van de maaltijden bij de voorzieningen is een bron van grieven bij de betrokken kinderen en jongeren. Cachet pleit ervoor om kleine problemen in een leefgroep ernstig te nemen. Veel voorkomende klachten bij het persoonlijke traject gaan over de naleving van het Rechtspositiedecreet, een regelgeving die onvoldoende bekend is.³⁸

(3) Bemiddeling bij grieven

Daarmee samenhangend moet de Commissie van toezicht ook bemiddelen wanneer de grieven waarvan zij kennis moet nemen, vatbaar zijn voor bemiddeling en geen omstandig onderzoek behelzen. De bemiddeling moet gebeuren door de maandcommissaris die het toezicht uitoefent. Van de maandcommissarissen worden vaardigheden verwacht op het vlak van bemiddeling. Waar nodig, moet in vorming rond bemiddeling worden voorzien. 'Vatbaar zijn voor bemiddeling' betekent dat een maandcommissaris het mogelijk acht om met bemiddeling tot een voor alle betrokken partijen aanvaardbare oplossing te komen. Dat is uiteraard niet het geval wanneer een of meer betrokkenen aangeven bij de maandcommissaris, na duiding van zijn bemiddelingsopdracht, niet in de bemiddeling te willen stappen. De

³⁷ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 16.

³⁸ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 14.

grief kan ook een oorzaak vinden die buiten de beslissingsmacht van de betrokken voorziening valt. Zo kan een maandcommissaris bijvoorbeeld niet bemiddelen omtrent de grieven met betrekking tot de plaatsing zelf door een jeugdrechtbank, ook al roept die plaatsing veel vragen op.³⁹

'Geen omstandig onderzoek behelzen' impliceert dat de bemiddeling binnen een redelijke termijn kan worden afgerond.

De maandcommissaris moet de bemiddeling opschorten wanneer omtrent die grief een beroep bij een rechtbank aanhangig is (§4).

(4) Toeleiding naar het Kinderrechtencommissariaat

De Commissie van toezicht moet personen, na hen hierover geïnformeerd te hebben en op hun vraag, toeleiden naar het Kinderrechtencommissariaat om hun klachtrecht uit te oefenen. Door het onderscheid tussen een grief en een klacht te hanteren wordt enerzijds het laagdrempelige van de bemiddeling bij grieven beklemtoond en anderzijds het meer formele, maar daarom niet minder inhoudelijke karakter van een klachtenonderzoek door het Kinderrechtencommissariaat. De toeleiding houdt in dat de maandcommissaris de persoon die de grief heeft geuit, wijst op de mogelijkheid van een klachtenonderzoek door de kinderrechtencommissaris wanneer de grief niet vatbaar is voor bemiddeling door de maandcommissaris, wanneer de bemiddeling niet mogelijk is zonder omstandig onderzoek of wanneer de bemiddeling geen passend gevolg kent voor de betrokken kinderen en jongeren. Het klachtenonderzoek is decretaal al bepaald. De kinderrechtencommissaris is bij de uitoefening van zijn opdrachten bevoegd om klachten die betrekking hebben op de naleving van het IVRK, te onderzoeken.

De bemiddeling bij grieven door de maandcommissaris en het klachtenonderzoek door de kinderrechtencommissaris vormen samen de beoogde externe klachtenregeling. De aanwezigheid van een maandcommissaris moet de facto het bereik versterken van het Kinderrechtencommissariaat, vooral wat zijn rol betreft op het vlak van klachtenonderzoek. Het voorstel van decreet operationaliseert dat door de maandcommissaris er praktisch mee te belasten, op verzoek van de persoon die de grief heeft geuit, de klacht door te geven aan het Kinderrechtencommissariaat (§5).

De indieners wijzen er wel op dat hun voorstel van decreet geen trapsgewijze klachtenregeling inhoudt, in de zin dat eerst een bepaald klachtenmechanisme moet worden uitgeput alvorens een ander klachtenmechanisme kan worden aangeboord. Personen kunnen zich ook rechtstreeks richten tot het Kinderrechtencommissariaat met een klacht. Er wordt wat dat betreft geen afwijkende regeling vooropgesteld. Wel kan het Kinderrechtencommissariaat in dat geval de mogelijkheid van een bemiddeling ter plaatse door een maandcommissaris opwerpen als de beste wijze om met de klacht om te gaan.

Dit voorstel van decreet spreekt zich niet uit over interne klachtenregelingen. Die hebben hun merites, maar kunnen niet bogen op de onafhankelijkheid die beoogd wordt met de externe klachtenregeling. Het komt noch de uitvoerende macht, noch

³⁹ De Graaf, Dumortier en Christiaens schrijven hierover: "Door plaatsing dreigen breuklijnen met school, gezin, vrienden of sportclub nog groter te worden. De plaatsing valt de jongeren zwaar of ze struikelen over het gebrek aan verantwoording en informatie over de locatie van hun plaatsing. Waarom in deze instelling en niet elders? Of juridische beslissingen zijn niet helder genoeg en op vragen naar het eindpunt van de plaatsing volgt geen sluitend antwoord. Jongeren herformuleren die onzekerheid in de vorm van een klacht. Jammer genoeg valt die niet meteen op te lossen met een pasklaar antwoord": E. de Graaf, E. Dumortier en J. Christiaens, "Klachten van geplaatste jongeren. Wie luistert en lost op?", Sociaal.Net 8 april 2015 (<http://sociaal.net/analyse-xl/klachten-van-geplaatste-jongeren/>).

de betrokken voorzieningen toe om te bepalen dat de externe klachtenregeling (bemiddeling bij grieven door de maandcommissaris en klachtenonderzoek door de kinderrechtencommissaris) enkel aangesproken kan worden nadat een interne klachtenregeling werd uitgeput.

Op de hoorzitting van 29 januari 2014 werd door de administrateur-generaal van het intern verzelfstandigd agentschap Jongerenwelzijn gesteld: "[m]et een vlot bereikbare maandcommissaris is een interne klachtenprocedure in de publieke voorzieningen voor het agentschap Jongerenwelzijn niet meer nodig. Die afschaffing zou niet ingaan tegen het Klachtendecreet van 1 juni 2001. De JO-lijn zou dan niet langer een klachtenafhandelingsinstrument zijn voor de gemeenschapsinstellingen en bijgevolg is een wijziging van het Klachtendecreet van 1 juni 2001 noodzakelijk."⁴⁰

(5) Rapportage

Op de Commissie van toezicht weegt een rapportageverplichting met betrekking tot het toezicht, de grieven, de bemiddeling bij de grieven en de toeleiding naar het Kinderrechtencommissariaat met het oog op een klachtenonderzoek.

Het voorstel van decreet ziet de rapportage als volgt: iedere maandcommissaris brengt maandelijks verslag uit bij de Commissie van toezicht over zijn toezicht, de eventuele kennisname van grieven, de eventuele bemiddeling daarbij en de eventuele toeleiding naar het Kinderrechtencommissariaat met het oog op een klachtenonderzoek.

Uit de verslaggeving over het toezicht moet ook blijken of, in welke mate en hoe de betrokken voorziening gevolg heeft gegeven of zal geven aan de aanbevelingen die tot haar gericht zijn (cf. infra).

De verslaggeving over het toezicht zal uiteraard niet enkel negatieve elementen, maar ook positieve vaststellingen of aanknopingspunten weergeven. Daardoor ontstaat ook de mogelijkheid tot uitwisseling van goede praktijken.

De verslagen gelden pas als rapport nadat zij door de Commissie van toezicht zijn gevalideerd. Dat houdt in dat de Commissie van toezicht heeft vastgesteld dat een verslag geen namen van natuurlijke personen bevat en voldoet aan de inhoudelijke en vormelijke criteria die de Commissie van toezicht hanteert. De criteria kunnen eventueel worden vastgelegd in het huishoudelijk reglement.

De passieve openbaarheid van bestuur heeft enkel betrekking op de rapporten en niet op de nog niet gevalideerde verslagen.

De rapporten waarvan hier sprake is, moeten door de Commissie van toezicht worden bezorgd aan de betrokken voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, het Kinderrechtencommissariaat en de Zorginspectie (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) (§6). Die laatste behoudt de mogelijkheid om, al dan niet op basis van die rapporten, een inspectie uit te voeren in de betrokken voorzieningen.

De indieners geloven niet dat het 'zomaar' bezorgen van de rapporten aan de betrokken kinderen en jongeren recht doet aan hun positie. Essentieel is dat de kinderen en jongeren concreet ervaren dat hun beleving ernstig wordt genomen en dat, waar mogelijk, naar remediëring wordt gezocht. Daarom wordt bepaald dat de maandcommissaris moet zorgen voor een actieve terugkoppeling van de rapporten naar de betrokken kinderen en jongeren in de voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang kinderen en jongeren. Dat veronderstelt een procesmatige aanpak bij de

⁴⁰ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2312/2, 12.

maandcommissaris. Die feedback kan ook gezien worden in het kader van het recht van een minderjarige aan wie de voorziening semiresidentiële of residentiële jeugdhulpverlening aanbiedt, om met medebewoners te vergaderen over aspecten van de jeugdhulpverlening.⁴¹

In het op 8 juli 2015 in plenum aangenomen voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Vera Jans en Peter Persyn houdende aanbevelingen voor een verbeterde organisatie en werking van integrale jeugdhulp, wordt de Vlaamse Regering opgedragen in een structurele financiering te voorzien voor cliëntenorganisaties (hetzij kinderen en jongeren, hetzij ouders), zoals ook gevraagd door de drie participatiemedewerkers integrale jeugdhulp van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Sociaal.net 19 juni 2015).⁴² De cliëntenorganisaties zullen, na hun structurele verankering, ook (automatisch) de rapporten waarvan hier sprake is, ontvangen.

Het voorstel van decreet bepaalt uitdrukkelijk dat het de maandcommissarissen niet toekomt om, in hun hoedanigheid van maandcommissaris, individueel te communiceren met derden (externen). Het is immers niet de bedoeling dat maandcommissarissen op eigen houtje communiceren in de media over bijvoorbeeld gedane vaststellingen. Dit strookt niet met de deontologie die verwacht mag worden van een maandcommissaris. Het verstoort ook het vertrouwen waaraan gewerkt moet worden gedurende het mandaat. De Commissie van toezicht kan uiteraard wel naar buiten treden als onafhankelijk orgaan. De geheimhoudingsplicht van artikel 458 van het Strafwetboek die uitdrukkelijk van toepassing wordt verklaard op de maandcommissarissen, belet hun ook niet om in voorkomend geval aangifte te doen van vermeende misdrijven.

(6) Aanbevelingen

Het voorstel van decreet belast de Commissie van toezicht uitdrukkelijk ook met de opdracht om aanbevelingen te formuleren met het oog op een verbetering van de bejegening van kinderen en jongeren in de betrokken voorzieningen (§7).

De aanbevelingen kunnen deel uitmaken van de rapporten van de Commissie van toezicht. De Commissie van toezicht kan die aanbevelingen ook bezorgen aan andere instanties dan de betrokken voorziening(en) voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, het Kinderrechtencommissariaat en de Zorginspectie.

Een maandcommissaris moet nagaan of, in welke mate en hoe een betrokken voorziening gevolg geeft aan de aanbevelingen die tot haar gericht zijn. De maandcommissaris moet dat vermelden in zijn maandelijks verslaggeving.

Zoals hierboven reeds gesteld werd, kan de Commissie van toezicht aanbevelingen doen bij het Vlaams Parlement om de definitie van 'voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren' (lees: het toepassingsgebied) te verruimen.

(7) Jaarverslag

Tot slot moet de Commissie van toezicht jaarlijks verslag uitbrengen bij het Vlaams Parlement over de uitgevoerde opdrachten. Die verslaggeving moet minstens een synthese bevatten van de gevalideerde rapporten van de maandcommissarissen

⁴¹ Artikel 18 Decr.VI. 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, *Belgisch Staatsblad* van 4 oktober 2004.

⁴² *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 427/2, 5 (<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g427-2.pdf>).

en van de aanbevelingen van de Commissie van toezicht (§8). Dat is het sluitstuk van het beoogde externe toezicht.

Het voorstel van decreet bepaalt dat de Commissie van toezicht elk jaar een kalender van haar zittingen moet vastleggen. Zij kan beslissen om verscheidene maandcommissarissen af te vaardigen naar een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren (§9). Daarvoor kunnen uiteenlopende redenen bestaan. Zo kan het dienstig zijn voor een nieuwe maandcommissaris om ervaring op te doen aan de zijde van een maandcommissaris die al langer in functie is. Ook bij niet-gemengde leefgroepen voor jongens en meisjes in de betrokken voorzieningen kan het wenselijk zijn om een man én een vrouw als maandcommissaris uit te zenden.

Het voorstel van decreet voorziet niet in een rotatiesysteem voor de maandcommissarissen. Het is belangrijk dat een maandcommissaris vertrouwd raakt met een voorziening. Daartegenover staat dat het opportuun kan zijn dat een persoon niet voor een volledige termijn optreedt als maandcommissaris in een bepaalde voorziening. De indieners van het voorstel van decreet realiseren zich dat daarbij ook rekening moet worden gehouden met de verplaatsingsmogelijkheden van de betrokken maandcommissarissen en dat daarbij de nodige redelijkheid aan de dag moet worden gelegd. Het huishoudelijk reglement van de Commissie van toezicht kan daarover meer duidelijkheid verschaffen.

Een maandcommissaris kan niet de toegang worden ontzegd tot een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Hij heeft toegang tot alle plaatsen voor zover dat voor de uitoefening van zijn opdrachten in situ noodzakelijk is.

Het voorstel van decreet bepaalt dat een maandcommissaris voor de duur van zijn aanwezigheid moet beschikken over een geschikte neutrale ruimte in de voorziening. Om de draagwijdte van die bepaling te verduidelijken: het bureau van de directeur kan niet worden beschouwd als een 'neutrale' ruimte. 'Neutraal' betekent uiteraard niet dat de ruimte niet voor andere doeleinden kan worden gebruikt.

Paragraaf 10 bepaalt ook dat een maandcommissaris vlot aanspreekbaar moet zijn en de dialoog moet opzoeken met onder andere de kinderen en jongeren in de voorziening. Een passief 'spreekuur' volstaat dus niet. Bij elk contact met een kind of een jongere moet de maandcommissaris zich identificeren; hij moet daarbij, voor zover hij dat nuttig of noodzakelijk acht, zijn opdrachten verduidelijken.

De functie volstaat niet om het noodzakelijke vertrouwen te winnen bij alle betrokkenen, vooral bij de kinderen en jongeren in de voorzieningen zelf. In die zin treden de indieners van dit voorstel van decreet de Graaf, Dumortier en Christiaens bij wanneer ze het volgende stellen: "De Kinderrechtencommissaris ontvangt slechts weinig klachten van jongeren die in instellingen verblijven. Dat komt omdat voorzieningen zelf heel wat klachten formeel of informeel oppikken en aanpakken. Bovendien dient niet elke jongere die een aanklacht overweegt er daadwerkelijk één in. Jongeren wegen af of de context voldoende veilig is om een klacht te formuleren. Doorheen de tijd bouwen ze vertrouwen op ten aanzien van een proces of systeem om te 'mogen' klagen. Wordt een nieuwe toezichtscommissie geïnstalleerd, dan valt te voorspellen dat die niet meteen een berg aan klachten zal ontvangen. Eerst moet er vertrouwen groeien. Toen Nederland startte met de vernieuwing van haar klachtrecht, kreeg het belang van zo'n inlooptijd bijzondere aandacht."⁴³

⁴³ E. de Graaf, E. Dumortier en J. Christiaens, "Klachten van geplaatste jongeren. Wie luistert en lost op?", *Sociaal.Net* 8 april 2015 (<http://sociaal.net/analyse-xl/klachten-van-geplaatste-jongeren/>).

Naar analogie van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden (artikel 30, §2) wordt uitdrukkelijk bepaald dat een maandcommissaris het recht heeft zonder controle een briefwisseling te voeren met de kinderen en jongeren in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

Ook wordt bepaald dat de verantwoordelijken en de personeelsleden van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren ertoe gehouden zijn aan een maandcommissaris, voor zover hij dit noodzakelijk acht in het kader van zijn opdrachten en behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, alle op de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren betrekking hebbende boeken en bescheiden te laten inzien, met inbegrip van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de kinderen en jongeren.

Die bepaling is ontleend aan artikel 30, §1, van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerde: "Voorzover dit voor de uitoefening van de taken omschreven in de artikelen 27 en 28 noodzakelijk is, hebben de leden van de commissies van toezicht vrije toegang tot alle plaatsen in de gevangenis en hebben zij het recht om ter plaatse, behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, alle op de gevangenis betrekking hebbende boeken en bescheiden in te zien, met inbegrip van het register van de tuchtsancties en van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de gedetineerde."

In dat verband moet worden genoteerd dat de maandcommissarissen uitdrukkelijk onder het toepassingsgebied van artikel 458 van het Strafwetboek worden gebracht (cf. infra).

Artikel 5

In dit artikel worden het voorzitterschap, de benoemingsvoorwaarden en de onverenigbaarheden geregeld. Dat is ook het geval voor de wijze van aanstelling en de duurtijd van de aanstelling.

De kinderrechtencommissaris is voorzitter van de Commissie van toezicht.

De Commissie van toezicht bestaat uit maandcommissarissen (§1). Zij ontleen hun naam aan het feit dat zij elk minstens maandelijks een onaangekondigd bezoek brengen aan een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

Maandcommissarissen moeten een bepaald profiel hebben. Dat komt tot uiting in de benoemingsvoorwaarden. Een maandcommissaris moet in de eerste plaats voeling hebben met de leefwereld van kinderen en jongeren en met mensenrechten.

Hij moet bovendien informele of formele ervaring kunnen aantonen waaruit communicatieve vaardigheden, inzonderheid met betrekking tot jongeren, waaronder luisterbereidheid en het helder formuleren van problemen, en een oplossingsgericht vermogen blijken. Wie geen recent uittreksel uit het strafregister volgens model 2 kan voorleggen aan het Vlaams Parlement, waaruit blijkt dat er ten opzichte van hem geen elementen bestaan die onverzoenbaar zijn met een benoeming, kan niet benoemd worden als maandcommissaris.

Ten hoogste twee derde van de maandcommissarissen mag van hetzelfde geslacht zijn. Naast een algemeen, principieel argument hiervoor, moet ook gewezen worden, bijvoorbeeld in een context van seksueel misbruik, op de behoefte die kan bestaan bij kinderen en jongeren om een maandcommissaris van hetzelfde geslacht te spreken.

Bij de samenstelling van de Commissie van toezicht moet diversiteit worden nagestreefd. Als het mandaat van de maandcommissarissen uitdrukking moet geven aan de vermaatschappelijking van de zorg in de breedste zin van het woord, dan mag dat ook uit de samenstelling van de Commissie van toezicht blijken.

Het voorstel van decreet stelt een aantal onverenigbaarheden voorop (§2). De functie van maandcommissaris van de Commissie van toezicht is onverenigbaar met:

- 1° werkzaam zijn in een jeugdhulpvoorziening;
- 2° een bij verkiezing verleend openbaar mandaat uitoefenen;
- 3° werken in overheidsdienst, behalve als leerkracht;
- 4° het ambt uitoefenen als magistraat van de rechterlijke orde die niet in rust gesteld is en die na de inruststelling niet het ambt van plaatsvervangend magistraat uitoefent;
- 5° het ambt van parketmagistraat uitoefenen;
- 6° enige andere functie vervullen of activiteit uitvoeren waardoor de waardigheid van het mandaat van maandcommissaris of de Commissie van toezicht in opspraak kan worden gebracht.

Het voorstel van decreet legt de procedure vast voor de benoeming van een maandcommissaris (§3). De aanstelling door het Vlaams Parlement van een maandcommissaris gebeurt na een publieke oproep, gevolgd door een voordracht door de kinderrechtencommissaris. Die voordracht moet gemotiveerd worden.

Een persoon kan maximaal gedurende twee termijnen van drie jaar, al dan niet aaneensluitend, maandcommissaris zijn. De indieners van dit voorstel van decreet vinden dergelijke termijnen belangrijk en hebben gezocht naar een balans tussen de tijd die nodig is om het vertrouwen bij alle betrokkenen te winnen in de voorzieningen, en de vooropgestelde onafhankelijkheid. Voor wie té lang de functie van maandcommissaris vervult, dreigt de onafhankelijkheid feitelijk in het gedrang te komen door een zekere gewenning en relationele bindingen.

Het mandaat van een maandcommissaris moet door het Vlaams Parlement worden beëindigd wanneer de maandcommissaris erom verzoekt. Dat is ook het geval wanneer er ernstige redenen zijn die de waardigheid van het mandaat of van de Commissie van toezicht in opspraak brengen of kunnen brengen. Het mandaat moet ook worden stopgezet wanneer de maandcommissaris niet langer voldoet aan de benoemingsvoorwaarden of wanneer er met betrekking tot hem sprake is van een onverenigbaarheid (§4).

Het Vlaams Parlement kan, op advies van de voorzitter van de Commissie van toezicht, het mandaat van een maandcommissaris beëindigen wanneer hij driemaal na elkaar zonder gemotiveerde verontschuldiging de zittingen van de Commissie van toezicht niet bijwoont, wanneer hij viermaal op jaarbasis de zittingen van de commissie niet bijwoont of wanneer hij het huishoudelijk reglement van de commissie schendt (§4).

Van maandcommissarissen wordt een groot engagement verwacht. Hun mandaat geeft mee uitdrukking aan de vermaatschappelijking van de zorg in de breedste zin van het woord.

Een maandcommissaris ontvangt van het Vlaams Parlement minstens een onkostenvergoeding die onder meer de verplaatsingskosten moet dekken. Hij moet ook worden verzekerd tegen ongevallen die zich tijdens verplaatsingen zouden voordoen en voor zijn burgerlijke aansprakelijkheid (§5).

Artikel 6

Het voorstel van decreet bepaalt dat de Commissie van toezicht in de uitoefening van haar opdrachten volledig onafhankelijk werkt. Binnen de grenzen van haar bevoegdheid kan zij van geen enkele overheid instructies ontvangen.

De maandcommissarissen worden uitdrukkelijk onder het toepassingsgebied van artikel 458 van het Strafwetboek gebracht. Wanneer zij als personen "die uit hoofde van hun staat [...] kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, deze [...] bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte [...] getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken", kunnen zij strafrechtelijk worden gesanctioneerd.

Artikel 7

Het voorstel van decreet legt de kinderrechtencommissaris op om een huishoudelijk reglement voor de Commissie van toezicht ter goedkeuring aan het Vlaams Parlement voor te leggen. Het feit dat de Commissie van toezicht wordt ingesteld bij de paraparlementaire instelling het Kinderrechtencommissariaat impliceert dat het niet aan de uitvoerende macht is om het huishoudelijk reglement op te stellen. Het komt het Vlaams Parlement toe om het voorstel van huishoudelijk reglement goed of af te keuren, en bij een afkeuring een nieuw voorstel van de kinderrechtencommissaris in te wachten. Uiteraard kan het huishoudelijk reglement er niet toe strekken om de decretaal bepaalde onafhankelijkheid van de Commissie van toezicht uit te hollen.

Het voorstel van decreet bepaalt uitdrukkelijk dat het huishoudelijk reglement een gedragscode voor de maandcommissarissen moet bevatten. Inspiratie kan worden opgedaan bij de Nederlandse 'Gedragscode Commissies van Toezicht bij de justitiële inrichtingen'.⁴⁴

Na de goedkeuring door het Vlaams Parlement moet het huishoudelijk reglement worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 8

Het voorstel van decreet voorziet in een secretariaat dat door het Vlaams Parlement wordt toegewezen aan de Commissie van toezicht. De personeelsformatie zal door het Vlaams Parlement worden bepaald afhankelijk van het werkvolume van de Commissie van de toezicht.

De voorzitter van de Commissie van toezicht, de kinderrechtencommissaris, moet dat secretariaat aansturen.

De aanwezigheid van een secretariaat is onontbeerlijk voor de goede werking van de Commissie van toezicht. Het secretariaat moet onder meer zorgen voor de planning en het registreren van de bezoeken door de maandcommissarissen, de verslaggeving van de zittingen van de Commissie van toezicht, de voorbereiding van de validering van de verslagen van de maandcommissarissen, het bezorgen van de rapporten, de voorbereiding van de jaarlijkse verslaggeving aan het Vlaams Parlement en de archivering van de documenten van de Commissie van toezicht.

Artikel 9

Met dit artikel wordt het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechten-

⁴⁴ (Nederlandse) Gedragscode Commissies van Toezicht bij de justitiële inrichtingen, november 2011.

commissaris aangevuld. In het vigerende decreet is bepaald dat het Vlaams Parlement jaarlijks op voorstel van de kinderrechtencommissaris de begroting en de rekeningen van het Kinderrechtencommissariaat goedkeurt. Met dit voorstel van decreet wordt dat nu aangevuld, in die zin dat dit begrotingsvoorstel ook de inkomsten en uitgaven voor de Commissie van toezicht moet begroten. Het begrotingsvoorstel moet minstens rekening houden met: (1) de onkostenvergoedingen van de maandcommissarissen, (2) de premies voor de verzekering tegen ongevallen die zich tijdens verplaatsingen van de maandcommissarissen voordoen en voor hun burgerlijke aansprakelijkheid en (3) de werkingsmiddelen van de Commissie van toezicht en haar secretariaat. De werkingsmiddelen zullen onder meer een vormingsbudget voor de maandcommissarissen omvatten.

Artikel 10

Met dit voorstel van decreet wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om een achterhaalde verwijzing in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (Rechtspositiedecreet) te corrigeren.

De verwijzing naar het decreet van 7 mei 2004 betreffende de integrale jeugdhulp is niet meer correct. Er moet worden verwezen naar het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. De definities van 'jeugdhulp', 'jeugdhulpverlening', 'jeugdhulpaanbieder' en 'jeugdhulpvoorziening', 'toegangspoort' en 'sector' worden afgestemd op de definities van het decreet van 12 juli 2013.

De definities van 'jeugdhulpaanbieder' en 'jeugdhulpvoorziening' worden in het Rechtspositiedecreet ook uitgebreid. Gemeenschapsinstellingen waren al jeugdhulpaanbieders en jeugdhulpvoorzieningen; met dit voorstel van decreet worden ook het Centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd (Everborg) en het gesloten centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd (Tongeren) als jeugdhulpaanbieders en jeugdhulpvoorzieningen beschouwd in de zin van het Rechtspositiedecreet.

Artikel 11

Met artikel 11 wordt in het Rechtspositiedecreet opgenomen dat op een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren (zoals bedoeld in dit voorstel van decreet) de verplichting weegt om een kind of jongere bij zijn opname de informatie te geven die door de Commissie van toezicht ter beschikking wordt gesteld. Dat is een concretisering van het recht op informatie.

De ratio legis van de bepaling ligt voor de hand: het is de Commissie van toezicht die de volle draagwijdte van haar bevoegdheid en manier van werken moet kenbaar maken bij de betrokken kinderen en jongeren, overigens niet enkel bij opname, maar bij elk contact met de betrokken kinderen en jongeren. Het staat de voorziening vrij om in haar huishoudelijk reglement te verwijzen naar de Commissie van toezicht, zonder evenwel afbreuk te doen aan de bevoegdheid en het bereik van de Commissie van toezicht (dus geen getrapte klachtenregeling). De toelichting van haar opdracht berust bij de Commissie van toezicht zelf, wat niet wegneemt dat andere actoren zoals cliëntenorganisaties dat onder de aandacht kunnen brengen.

Artikel 12

Artikel 18 van het Rechtspositiedecreet bepaalt: "Tenzij dat in strijd is met een rechterlijke beslissing en voor zover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulpvoorziening dat toelaten, heeft de minderjarige aan wie die voorziening semi-residentiële of residentiële jeugdhulpverlening aanbiedt, het recht om met

medebewoners te vergaderen over aspecten van de jeugdhulpverlening.”. De indieners van dit voorstel van decreet menen dat de verwijzing naar ‘de opdracht’ van een voorziening het recht als zodanig te veel uitholt. De verwijzing wordt dan ook geschrapt: enkel een rechterlijke beslissing mag dat recht beperken.

Artikel 13

Artikel 78, §2, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp bepaalt: “Teneinde de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp te garanderen organiseert de Vlaamse Regering, naast het toezicht zoals vermeld in §1, een extern toezicht op de toegangspoort, het ondersteuningscentrum, de sociale dienst gerechtelijke jeugdhulp en de gemeenschapsinstellingen en een klachtenrecht voor minderjarigen, ouders, opvoedingsverantwoordelijken en vertrouwenspersonen van minderjarigen.”.

Die bepaling wordt nu herschreven:

- de ‘rechtspositie’ hoeft niet te worden gegarandeerd. Iedereen beschikt immers over een rechtspositie. Het is beter om het ‘vrijwaren van de rechtsbescherming’ voorop te stellen;
- aangezien integrale jeugdhulp ook betrekking kan hebben op meerderjarige jongeren (voortgezette jeugdhulpverlening), wordt verwezen naar ‘kinderen en jongeren’;
- de verwijzing naar het ondersteuningscentrum Jeugdzorg wordt vervangen door een verwijzing naar de gemandateerde voorzieningen;
- de verwijzing naar de gemeenschapsinstellingen valt weg. Dit voorstel van decreet regelt immers het externe toezicht en de externe klachtenregeling.

Artikel 14

De indieners van dit voorstel van decreet stellen als datum van inwerkingtreding 1 september 2016 voor. Het aantrekken van geschikte kandidaat-maand-commissarissen zal enige tijd vergen, vooral omdat ook de Commissie van toezicht nog geen bekendheid, laat staan reputatie geniet.

De indieners willen – de Nederlandse ervaring indachtig – ook duidelijk stellen dat de effectiviteit van de Commissie van toezicht pas beoordeeld kan worden na het verstrijken van een redelijke termijn, waarbij de maandcommissarissen het noodzakelijke vertrouwen hebben kunnen winnen bij alle betrokkenen. De decreetgever kan daarvoor enkel de noodzakelijke voorwaarden vastleggen.

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS
Martine Taelman
Tine VAN DER VLOET
Cindy FRANSSEN
Björn ANSEEUW

VOORSTEL VAN DECREET

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° Kinderrechtencommissariaat: het Kinderrechtencommissariaat als bedoeld in artikel 2, 2°, van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris;
- 2° kinderrechtencommissaris: de commissaris als bedoeld in artikel 3.1 van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris;
- 3° voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren:
 - a) de gemeenschapsinstellingen als bedoeld in artikel 47 van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand;
 - b) de volgende afdelingen van organisaties voor de bijzondere jeugdzorg als bedoeld in artikel 1, 4°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand:
 - i) Proeftuin De Overstap als afdeling van vzw Vereniging voor Jeugdbijstand Wingerdbloei;
 - ii) De Switch als afdeling van De Wissel;
 - iii) Proeftuin JEZ11 als afdeling van de Vereniging Ons Tehuis voor Zuid-West-Vlaanderen;
 - c) het Centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd als bedoeld in artikel 2 van de wet van 2 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
 - d) het gesloten centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd als bedoeld in het koninklijk besluit van 12 november 2009 tot oprichting van een gesloten federaal centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- 4° Zorginspectie: de Zorginspectie van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, als bedoeld in artikel 3, §2, derde lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 betreffende het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van regelgeving tot oprichting van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein.

Hoofdstuk 2. Extern toezicht en externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren

Art. 3. Bij het Kinderrechtencommissariaat wordt een Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren ingesteld, hierna Commissie van toezicht genoemd.

Art. 4. §1. De Commissie van toezicht heeft de volgende opdrachten die ze in volle onafhankelijkheid uitvoert:

- 1° toezien op de bejegening in ruime zin van kinderen en jongeren in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren waaronder de eerbiediging van de rechten zoals bedoeld in onder meer het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, aangenomen in New York op 20 november 1989, en het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp;

- 2° kennis nemen van grieven over de bejegening van een of meer kinderen of jongeren in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;
- 3° bemiddelen wanneer de grieven als bedoeld in punt 2° vatbaar zijn voor bemiddeling en geen omstandig onderzoek behelzen;
- 4° personen toeleiden naar het Kinderrechtencommissariaat om hun klachtrecht uit te oefenen;
- 5° rapporteren over het toezicht, de grieven, de bemiddeling en de toeleiding als bedoeld in punt 1°, 2°, 3° en 4°;
- 6° aanbevelingen formuleren met het oog op een verbetering van de bejegening van kinderen en jongeren in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;
- 7° jaarlijks verslag uitbrengen aan het Vlaams Parlement over de uitgevoerde opdrachten.

§2. Het toezicht als bedoeld in paragraaf 1, 1°, wordt ter plaatse uitgeoefend door een persoon die de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren minstens maandelijks onaangekondigd bezoekt, hierna maandcommissaris te noemen.

§3. Een grief kan mondeling, schriftelijk of digitaal geuit worden ten aanzien van de maandcommissaris. Een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren stelt een vlot bereikbare en gesloten bus ter beschikking van de kinderen en jongeren die geopend wordt door de maandcommissaris.

§4. De bemiddeling bij een grief als bedoeld in paragraaf 1, 3°, gebeurt door middel van bemiddeling door de maandcommissaris die het toezicht als bedoeld in paragraaf 2 uitoefent.

De maandcommissaris schort de bemiddeling op wanneer omtrent die grief een beroep bij een rechtbank aanhangig is.

§5. De toeleiding als bedoeld in paragraaf 1, 4°, houdt in dat de maandcommissaris de persoon die de grief heeft geuit wijst op de mogelijkheid van een klachtenonderzoek als bedoeld in artikel 6, 2°, van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris:

- 1° wanneer de grief niet vatbaar is voor bemiddeling door de maandcommissaris;
- 2° wanneer de bemiddeling niet mogelijk is zonder omstandig onderzoek;
- 3° wanneer de bemiddeling geen passend gevolg kent voor de betrokken kinderen of jongeren.

De maandcommissaris geeft, op verzoek van de persoon die de grief heeft geuit, de klacht als bedoeld in het voorgaande lid door aan het Kinderrechtencommissariaat.

§6. De rapportage als bedoeld in paragraaf 1, 5°, gebeurt als volgt:

- 1° de maandcommissaris brengt maandelijks verslag uit bij de Commissie van toezicht over het toezicht, de grieven, de bemiddeling en de toeleiding als bedoeld in paragraaf 1, 1°, 2°, 3° en 4°.

Het verslag wordt gevalideerd als rapport door de Commissie van toezicht nadat die heeft vastgesteld dat het verslag geen namen van natuurlijke personen bevat en het verslag voldoet aan de inhoudelijke en vormelijke criteria die de Commissie van toezicht hanteert.

De maandcommissarissen communiceren niet individueel met derden;

- 2° de Commissie van toezicht bezorgt een rapport als bedoeld in punt 1° aan:
- a) de betrokken voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;
 - b) het Kinderrechtencommissariaat;
 - c) de Zorginspectie;
- 3° de maandcommissaris zorgt voor een actieve terugkoppeling van de rapporten naar de betrokken kinderen en jongeren in de voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

§7. De aanbevelingen als bedoeld in paragraaf 1, 6°, kunnen deel uitmaken van het rapport als bedoeld in paragraaf 6, 1°, tweede lid. De Commissie van toezicht kan die aanbevelingen ook bezorgen aan andere instanties als bedoeld in paragraaf 6, 2°.

De maandcommissaris gaat na of, in welke mate en hoe een betrokken voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren gevolg geeft aan de aanbevelingen die tot haar gericht zijn. De maandcommissaris geeft dat weer in zijn maandelijks verslag als bedoeld paragraaf 6, 1°, eerste lid.

De Commissie van toezicht kan aanbevelingen doen bij het Vlaams Parlement om de definitie van voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren als bedoeld in artikel 2, 3°, te verruimen.

§8. De jaarlijkse verslaggeving aan het Vlaams Parlement bevat minstens een synthese van de rapporten als bedoeld in paragraaf 6, 1°, tweede lid, en de aanbevelingen als bedoeld in paragraaf 7.

§9. De Commissie van toezicht legt elk jaar een kalender van haar zittingen vast.

De Commissie van toezicht kan beslissen om verscheidene maandcommissarissen af te vaardigen naar een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

§10. Onverminderd artikel 15 van de Grondwet en voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de opdrachten als bedoeld in artikel 4, §1, 1°, 2°, 3° en 4°, heeft een maandcommissaris vrije toegang tot alle plaatsen in de voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Een maandcommissaris beschikt voor de duur van zijn aanwezigheid over een geschikte neutrale ruimte in de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

Een maandcommissaris is vlot aanspreekbaar en zoekt de dialoog op met onder andere de kinderen en jongeren in de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Bij elk contact met een kind of een jongere identificeert een maandcommissaris zich en verduidelijkt hij, voor zover hij dit nuttig of noodzakelijk acht, zijn opdrachten.

Een maandcommissaris heeft het recht zonder controle een briefwisseling te voeren met de kinderen en jongeren in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

De verantwoordelijken en de personeelsleden van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren zijn ertoe gehouden aan een maandcommissaris, voor zover hij dat noodzakelijk acht in het kader van zijn opdrachten en behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, alle op de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren betrekking hebbende boeken en bescheiden te laten inzien, met inbegrip van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de kinderen en jongeren.

De verantwoordelijken en de personeelsleden van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren zijn ertoe gehouden aan een maandcommissaris, voor zover hij dat noodzakelijk acht in het kader van zijn opdrachten, documenten te laten inzien en informatie mee te delen.

Art. 5. §1. De Commissie van toezicht wordt voorgezeten door de kinderrechtencommissaris en bestaat uit maandcommissarissen.

Een meerderjarige persoon kan als maandcommissaris worden benoemd wanneer hij aan de volgende voorwaarden voldoet:

- 1° voeling hebben met de leefwereld van kinderen en jongeren en mensenrechten;
- 2° informele of formele ervaring kunnen aantonen waaruit communicatieve vaardigheden, inzonderheid naar en voor kinderen en jongeren, waaronder luisterbereidheid en het helder formuleren van problemen, en een oplossingsgericht vermogen blijken;
- 3° een recent uittreksel uit het strafregister volgens model 2 voorleggen aan het Vlaams Parlement, waaruit blijkt dat er ten opzichte van hem geen elementen bestaan die onverzoenbaar zijn met een benoeming.

Ten hoogste twee derde van de maandcommissarissen mag van hetzelfde geslacht zijn.

§2. De functie van maandcommissaris van de Commissie van toezicht is onverenigbaar met:

- 1° werkzaam zijn in een jeugdhulpvoorziening als bedoeld in artikel 2, §1, 13°, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp;
- 2° een bij verkiezing verleend openbaar mandaat uitoefenen;
- 3° werken in overheidsdienst, behalve als leerkracht;
- 4° het ambt uitoefenen als magistraat van de rechterlijke orde die niet in rust gesteld is en die na de inruststelling niet het ambt van plaatsvervangend magistraat uitoefent als bedoeld in artikel 383 van het Gerechtelijk Wetboek;
- 5° het ambt van ambtenaar bij het openbaar ministerie uitoefenen bij de hoven en rechtbanken als bedoeld in artikel 154 van de Grondwet;
- 6° enige andere functie vervullen of activiteit uitvoeren waardoor de waardigheid van het mandaat van maandcommissaris of de Commissie van toezicht in opspraak kan worden gebracht.

§3. Het Vlaams Parlement stelt de maandcommissarissen van de Commissie van toezicht aan na een publieke oproep en een gemotiveerde voordracht door de kinderrechtencommissaris.

Een persoon kan maximaal gedurende twee termijnen van drie jaar, al dan niet aaneensluitend, maandcommissaris zijn.

§4. Het Vlaams Parlement beëindigt het mandaat van een maandcommissaris:

- 1° op zijn verzoek;
- 2° om ernstige redenen die de waardigheid van het mandaat of van de Commissie van toezicht in opspraak brengen of kunnen brengen;
- 3° wanneer hij niet langer voldoet aan de benoemingsvoorwaarden als bedoeld in paragraaf 1;
- 4° wanneer er met betrekking tot hem sprake is van een onverenigbaarheid als bedoeld in paragraaf 2.

Het Vlaams Parlement kan, op advies van de voorzitter van de Commissie van toezicht, het mandaat van een maandcommissaris beëindigen:

- 1° wanneer hij driemaal na elkaar zonder gemotiveerde verontschuldiging de zittingen van de Commissie van toezicht niet bijwoont;

- 2° wanneer hij viermaal op jaarbasis de zittingen van de Commissie van toezicht niet bijwoont;
- 3° wanneer hij het huishoudelijk reglement van de Commissie van toezicht schendt.

§5. Een maandcommissaris ontvangt van het Vlaams Parlement minimaal een onkostenvergoeding die onder meer de verplaatsingskosten dekt. Hij wordt verzekerd tegen ongevallen die zich tijdens verplaatsingen zouden voordoen en voor zijn burgerlijke aansprakelijkheid.

Art. 6. §1. Binnen de grenzen van haar bevoegdheid ontvangt de Commissie van toezicht van geen enkele overheid instructies. De Commissie van toezicht werkt in de uitoefening van haar opdrachten volledig onafhankelijk.

§2. Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de maandcommissarissen.

Art. 7. De Commissie van toezicht heeft een huishoudelijk reglement, dat op voorstel van de kinderrechtencommissaris goedgekeurd wordt door het Vlaams Parlement en gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad.

Het huishoudelijk reglement bevat onder meer een gedragscode voor de maandcommissarissen.

Art. 8. Het Vlaams Parlement wijst aan de Commissie van toezicht een secretariaat toe waarvan de personeelsformatie wordt vastgesteld afhankelijk van het werkvolume van de Commissie van toezicht.

De voorzitter van de Commissie van toezicht stuurt het secretariaat aan.

Het secretariaat is onder meer belast met het volgende:

- 1° de planning en het registreren van de bezoeken door de maandcommissarissen als bedoeld in artikel 4, §2;
- 2° de verslaggeving van de zittingen van de Commissie van toezicht;
- 3° de voorbereiding van de validering van de verslagen als bedoeld in artikel 4, §6, 1°, tweede lid;
- 4° het bezorgen van de rapporten als bedoeld in artikel 4, §6, 2°;
- 5° de voorbereiding van de jaarlijkse verslaggeving als bedoeld artikel 4, §1, 5°;
- 6° de archivering van de documenten die door de Commissie van toezicht worden voortgebracht.

Hoofdstuk 3. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijzigingen van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris

Art. 9. Aan artikel 13 van het decreet 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris worden een tweede en derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"Het begrotingsvoorstel als bedoeld in het eerste lid begroot de inkomsten en uitgaven voor de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren als bedoeld in het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

Het begrotingsvoorstel als bedoeld in het tweede lid houdt minstens rekening met:

- 1° de onkostenvergoedingen van de maandcommissarissen;
- 2° de premies voor de verzekering tegen ongevallen die zich tijdens verplaatsingen van de maandcommissarissen voordoen en voor hun burgerlijke aansprakelijkheid;
- 3° de werkingsmiddelen van de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren en haar secretariaat.”.

Afdeling 2. Wijzigingen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

Art. 10. In artikel 2, §1, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt de zinsnede “7 mei 2004” vervangen door de zinsnede “12 juli 2013”;

2° punt 2° wordt vervangen door:

“2° jeugdhulp: jeugdhulp als bedoeld in artikel 2, §1, 26°, van het decreet Integrale Jeugdhulp;”;

3° punt 3° wordt vervangen door:

“3° jeugdhulpverlening: jeugdhulpverlening als bedoeld in artikel 2, §1, 30°, van het decreet Integrale Jeugdhulp;”;

4° punt 12° wordt vervangen door:

“12° jeugdhulpaanbieder: een jeugdhulpaanbieder als bedoeld in artikel 2, §1, 27°, van het decreet Integrale Jeugdhulp en de voorzieningen als bedoeld in artikel 2, 3°, c) en d), van het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenbehandeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;”;

5° punt 13° wordt vervangen door:

“13° jeugdhulpvoorziening: een voorziening als bedoeld in artikel 2, §1, 27°, van het decreet Integrale Jeugdhulp en de voorzieningen als bedoeld in artikel 2, 3°, c) en d), van het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenbehandeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;”;

6° punt 15° wordt vervangen door:

“15° toegangspoort: de toegangspoort als bedoeld in artikel 2, §1, 52°, van het decreet Integrale Jeugdhulp;”;

7° punt 17° wordt vervangen door:

“17° sector: een sector als bedoeld in artikel 2, §1, 50°, van het decreet Integrale Jeugdhulp;”.

Art. 11. Aan artikel 11, §1, van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren als bedoeld in het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren geeft een kind of een jongere bij zijn opname de informatie die door de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren ter beschikking wordt gesteld.”.

Art. 12. In artikel 18 van hetzelfde decreet worden de woorden “de opdracht en” opgeheven.

Afdeling 3. Wijzigingen van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp

Art. 13. In artikel 78 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp wordt paragraaf 2 vervangen door wat volgt:

“§2. Om de rechtsbescherming van kinderen en jongeren in de jeugdhulp te vrijwaren, organiseert de Vlaamse Regering het volgende met betrekking tot de toegangspoort, de gemandateerde voorzieningen en de sociale dienst gerechtelijke jeugdhulp:

1° een extern toezicht, naast het toezicht als bedoeld in paragraaf 1;

2° de klachtenbehandeling voor kinderen en jongeren, ouders, opvoedingsverantwoordelijken en vertrouwenspersonen van kinderen en jongeren.”.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling

Art. 14. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2016.

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS
Martine Taelman
Tine VAN DER VLOET
Cindy FRANSSEN
Björn ANSEEUW